METROPOOLREGIO
ROTTERDAM DEN HAAG

datum vergadering
agendapunt [NUMMER]

Onderwerp:	Aanpak Next Economy Bedrijventerreinen
Datum:	23 maart 2021
Contactpersoon:	Cees Stoppelenburg
Telefoonnummer:	06 288 37350

Aan de adviescommissie Economisch Vestigingsklimaat,

Besluit

1. Kennis te nemen van de concept aanpak Next Economy Bedrijventerreinen.
2. Advies te geven aan de bestuurscommissie EV omtrent de gekozen thema's en de voorgestelde aanpak.

Achtergrond: Wat is een Next Economy Bedrijventerrein?
In het afgelopen jaar is een ronde gemaakt langs gemeenten om een beeld te krijgen over de speerpunten rond verduurzaming op bedrijventerreinen in de Metropoolregio Rotterdam-Den Haag.
Deze inventarisatie resulteerde in een goed overzicht met 6 aandachtsgebieden.

Mobiliteit/CO2-reductie In aansluiting op de aanpak CO2 reductie Verkeer, waarin gemeenten quick win maatregelen kiezen. Bedrijventerreinen kunnen hier locus zijn van uit te voeren maatregelen.	**Energie** Bijdragen aan de Regionale Energiestrategie (RES 1.0). Hierbij wordt gekeken naar besparing en opwekking langs een aantal thema's: Windenergie, Zonne-energie, Warmte, Opslag, Mobiliteit, Energiebesparing, Technische besparing en Gedrag besparing.	**Circulariteit** Circulariteit concentreert zich hier op: • **Materialen:** herbruikbaarheid en scheidbaarheid van de individuele grondstoffen die in componenten en producten zijn verwerkt, zodat waarde-vernietiging bij het gebruik van materialen wordt voorkomen; • **Klimaatadaptatie:** Denk aan het creëren van schaduw om de temperatuur te verlagen en de opvang van regenwater, zodat de productie ook bij hitte en hevige neerslag kan doorgaan. Bij een slim ontwerp wordt het terrein aantrekkelijk voor klanten, medewerkers, planten en dieren.
Informatie Betere uitwisseling van data en informatie tussen bedrijven, als ondersteuning op energiebesparing (prestaties), uitwisseling personeel, gezamenlijk inkopen. Ook bewustwording kan hierbij een onderdeel zijn. Dit vraagt ook om heldere communicatie over de mogelijkheden.	**Personeel** Aansluiting bij het Human Capital Akkoord: Een derde van de arbeidsplaatsen bevindt zich op een bedrijventerrein en nog eens een derde is daaraan gerelateerd.	**Financieringsvraagstukken/aanpakken** Met de verduurzaming van bedrijventerreinen zijn forse investeringen noodzakelijk. Hiervoor zijn diverse geldstromen in te zetten, naast de investering van de gemeenten zelf. Hoe een business case sluitend kan worden gemaakt, is onderdeel van dit aandachtsveld. Daarnaast is Next Economy Bedrijventerreinen bij uitstek een integraal onderwerp dat overheden samen met ondernemers kunnen oppakken. Welke (proces)aanpak werkt, is vaak nog een zoektocht en ook afhankelijk van de deelnemende partijen.

Deze 6 blokken vormen de ingrediënten voor een 'Next Economy bedrijventerrein'.

Daarbij nog een aantal constateringen vanuit het netwerk

1) *Doelstellingen worden door ondernemers vaak vooral beschouwd als 'overheidsdoelstellingen' en dienen eerst te worden vertaald naar doelstellingen die aansluiten bij de bedrijven zelf.*
Eigenaarsschap (zeker langdurig) voor het gehele terrein is lastig te organiseren onder ondernemers. Motieven ondernemers: kostenreductie, 'inspelen' op toekomstige investeringsmomenten, imago, verdiencapaciteit, onafhankelijkheid van energielevering en besef dat ze uiteindelijk toch mee moeten, dus dan zelf maar volgens eigen plan starten

2) *Er is nog een te beperkte gemeentelijke focus op bedrijventerreinen in relatie tot toekomstbestendigheid.*
Het economisch belang komt nog te weinig voor het voetlicht, het is vooral een 'duurzaamheidsdingetje'. Ook kan er een link worden gelegd met het verkleinen van de milieucontour. Hiermee kunnen gemeenten en bedrijven ook werken aan de de verstedelijkingsdruk (en de spanning met de daarmee samenhangende woningbouwopgave).
Een project maakt geen verschil, het vraagt een meerjarige gerichte aandacht op het niveau van het bedrijventerrein. Oftewel doorpakken.

3) *Er is behoefte aan kennis (bouwstenen) bij gemeenten op de verschillende inhoudelijke elementen van Next Economy Bedrijventerreinen, gerelateerd aan een economisch perspectief.*
Het element klimaatadaptatie (incl. biodiversiteit) wordt door een aantal gemeenten gemist. Het thema 'Innovatie' dient niet apart te worden opgevoerd, maar moet wel een 'onderdeel' zijn van de invulling.

4) *Doe het samen met andere partijen waar mogelijk.*
Er lopen veel initiatieven. Benutting daarvan maakt inzet krachtiger.

De verzamelde informatie uit het veld vormt de basis voor deze aanpak Next Economy Bedrijventerreinen. De **vraag vanuit gemeenten aan de MRDH** valt uiteen in twee sporen:

1. Kennisdeling over:
    a. 'goede voorbeelden'
    b. Aanpakken
    c. inhoudelijke kennis
    d. Financieringsvraagstukken
    e. Juridische kennis (borging ambities in bijv. omgevingsplan)

2. Projectondersteuning om praktijkkennis in de regio te ontwikkelen.

Aanpak Next Economy Bedrijventerreinen

Doelen Programma

1. Bijdragen aan:
    a. kennisontwikkeling over Next Economy Bedrijventerreinen in brede zin
    b. de positionering van de opgave Next Economy Bedrijventerreinen als maatschappelijke opgave en investering in de toekomst(o.a. door kennis over waardevermeerdering, HC-effect, milieuwinst etc.)

2. Aanjagen projecten om:
    a. Beweging te stimuleren
    b. Lessen te leren

Hoe gaan we dat doen? De sporen uitgewerkt!

Spoor 1: Kennisdeling Next Economy Bedrijventerreinen
Kennisverzameling, kennisdeling en inventarisatie van MRDH brede thema's ter ondersteuning van gemeenten om daadwerkelijk aan de slag te gaan met de opave rondom bedrijventerreinen.

a) Algemeen: kennisdeling over de thema's die binnen Next Economy Bedrijventerreinen zijn geformuleerd:

1. Mobiliteit/CO2-reductie
2. Energie
3. Circulariteit (materiaal)
4. Informatie
5. Personeel
6. Financieringsvraagstukken/aanpakken

De kennisdeling in dit deelspoor vindt plaats via updates (mail), bijeenkomsten/webinars en via kennisplatform 'Duurzaam Door) (RVO).
Aan het eind van een programmajaar wordt een handzame rapportage gemaakt met de 'lessons learned'.

b) Lokaal en/of terreingericht: niet alle kennis uit het algemene kennisspoor is direct toepasbaar. Door te ondersteunen bij noodzakelijke gerichte kennis op de specifieke context van een bedrijventerrein, kan het uiteindelijke doel van deze aanpak, het daadwerkelijk aan de slag gaan met het toekomstbestendig maken van een bedrijventerrein, gestimuleerd worden.

Hiermee kan ook gerichter worden geselecteerd op fysieke ondersteuning in het 2e spoor.

De kennisdeling in dit deelspoor vindt plaats via:

- **Bijeenkomst op maat** (meedenksessies met de gemeenten) door trekker MRDH, al dan niet aangevuld met een expert uit het inmiddels opgebouwde netwerk. Gemeenten kunnen 'MRDH-experts' uitnodigen om een dag mee te denken met de gemeente (en de bewoners van het bedrijventerrein), waarbij in een pressurecooker een concept-stappenplan wordt opgesteld als start van de aanpak binnen een gemeente danwel een specifiek vraagstuk wordt uitgediept.

- **MRDH-experts** wordt een pool van deskundigen (zie bijlage) uit het opgebouwde netwerk, met expertise op het gebied van het toekomstbestendig maken van bedrijventerreinen.
  Met deze MRDH-experts wordt vooraf een prijsafspraak gemaakt over de kosten, zodat de MRDH een aantal vouchers beschikbaar kan stellen voor deze specifieke ondersteuning. Aan het verstrekken van deze vouchers worden – uiteraard – criteria verbonden richting de gemeenten.
  De MRDH-experts worden ondersteund door de MRDH m.b.t. intake, voorbereiding en gespreksleiding en eindproduct.

  Aan de 'MRDH-experts' wordt ook een bijdrage gevraagd in het algemene kennisspoor en daarmee aan het programma Next Economy Bedrijventerreinen. MRDH-experts komen periodiek bijeen om te adviseren over de koers en inzet van het programma. De pool kan uiteraard steeds worden uitgebreid, afhankelijk van de noodzakelijke kennis en/of ervaring. Op voordracht van de gemeente kan uiteraard ook een andere expert worden betrokken. Ook hier gelden criteria. (zie bijlage)

- **Kennis op maat:** Wanneer gemeenten in de uitwerking aanlopen tegen specifieke problematiek kan binnen het programma worden bijgedragen aan het 'op maat' brengen van specifieke vraagstukken. Ook hier gelden criteria. (zie verderop)

Spoor 2: Projectondersteuning om praktijkkennis in de regio te ontwikkelen
Veel kennis is beschikbaar, maar er is ook nog veel onontgonnen. Met het direct ondersteunen van projecten binnen dit programma wordt enerzijds voortgang geboekt op een aantal terreinen én wordt gericht kennis ontwikkeld die nog niet beschikbaar is. De te ondersteunen projecten zijn enerzijds showcases en anderzijds 'lessons learned'.

De selectie van projecten is uiteraard gekoppeld aan criteria (zie verderop).

<u>Organisatie programma Next Economy Bedrijventerreinen</u>

De organisatie rondom dit programma wordt 'licht' gehouden en waar mogelijk worden bestaande netwerken benut.

Focusgroep (2x per jaar):
- MRDH: Trekker Next Economy Bedrijventerreinen
  Trekker Strategie Werklocaties
- HCA projectleider
- RES projectleider

MRDH-experts (3x per jaar) (1x gemeenschappelijk met Focusgroep) (voor samenstelling zie verderop)

MRDH **:** verantwoordelijk voor de organisatie binnen de sporen en de afstemming met Focusgroep en MRDH-experts, liaison richting/in gemeenten, en andere partijen, waaronder:
- Werkgroep bedrijventerreinen
- Ambtelijk Netwerk Energie
- Provincie Zuid-Holland

Programmakosten (indicatief)

Programma Next Economy Bedrijventerreinen			
		Capaciteit MRDH (in uren)	Investering (in €)
Programmakosten algemeen			
		50	9.000
Spoor 1 Kennisdeling Next Economy Bedrijventerreinen			
A. Algemeen			
	5 updates	25	
	4 bijeenkomsten	40	4.000
	Platformfunctie	20	5.000
	Jaarrapportage	20	
	Bijdrage MRDH-experts aan spoor 1		5.000
B. Lokaal en/of terreingericht			
	Vouchers MRDH-expertsijeenkomsten op maat	100	15.000
	Kennis op maat	50	10.000
Spoor 2 Projectondersteuning om praktijkkennis in de regio te ontwikkelen			
	3 projecten	100	150.000
Totale kosten			
		355	**200.000**

Criteria Next Economy Bedrijventerreinen

Spoor 1: Kennisdeling Next Economy Bedrijventerreinen

a) Algemeen:

Kennisontwikkeling moet bijdragen aan toekomstbestendigheid van bedrijventerreinen in het algemeen en aan de volgende kennisvelden in het bijzonder:

1. Mobiliteit/CO2-reductie
2. Energie
3. Circulariteit (materiaal)
4. Informatie
5. Personeel
6. Middelen (investering en aanpakken)

b) Lokaal en/of terreingericht

De opdracht van de MRDH kan echter nooit het bedrag van de voucher overschrijden.

Bijeenkomst op maat
Voor een bijeenkomst op maat dient de gemeente de volgende zaken zo veel mogelijk op orde te hebben:

1. **Organisatiegraad**
   Om op het niveau van een bedrijventerrein resultaten te kunnen halen, is het noodzakelijk dat ondernemers zich organiseren. Via bijvoorbeeld een parkmanagement-organisatie wordt criminaliteit aangepakt, glasvezel aangelegd en goed beheer en onderhoud georganiseerd. Dit draagt bij aan het goed functioneren van bedrijventerreinen en het in stand houden van een goed vestigingsklimaat.

2. **Basis op orde**
   Projecten kunnen alleen werken als de 'basis op orde' is. Dus geen achterstallig onderhoud m.b.t. de openbare ruimte. Dit leidt af van de opgave. Oftewel schoon, heel en veilig.

3. **Drive**
   Een succesvolle aanpak vraagt commitment van gemeenten en 'bewoners van bedrijventerreinen'.[1] Dit vraagt ook dat bedrijventerreinen collectief aanspreekbaar zijn op het niveau van het bedrijventerrein en dat gemeenten een gearticuleerde ambitie hebben voor een specifiek terrein.
   Transitie gaat ook over de 'wil' om veranderingen door te voeren. Dit vraagt bereidheid van gemeenten en bedrijfsleven om financieel en/of in-kind bij te dragen aan de pilots. Hoe deze bijdrage er uit ziet, (in tijd en geld) moet aan de voorkant helder zijn.

4. **Kennisdeling**
   De kennis wordt actief gedeeld met het netwerk. (via MRDH)

Kennis op maat

Voor kennis op maat dient de gemeente de volgende zaken zoveel mogelijk op orde te hebben:

- Criteria 1, 3 en 4

Spoor 2: Projectondersteuning om praktijkkennis in de regio te ontwikkelen
Voor projectondersteuning dient de gemeente de volgende zaken op orde te hebben:
Criteria 1 tot en met 4, aangevuld met:

5. **Schaalbaarheid**
   De projecten die worden geselecteerd moeten zodanig zijn ingericht dat ze – in potentie – ook schaalbaar zijn of in ieder geval een goed voorbeeld zijn voor een aanpak op andere terreinen.
   Dit vraagt een transparante aanpak en een actieve rol bij de kennisdeling/-overdracht.

[1] Eigenaar, investeerder, gebruikers en/ of huurder, projectontwikkelaar

6. **Tijdigheid**
   Projecten moeten snel kunnen starten (in 2021) en een maximale doorlooptijd hebben van 1 jaar.

7. **Bijdrageregeling Economisch vestigingsklimaat**
   Projectondersteuning wordt verleend via de Bijdrageregeling Economisch vestigingsklimaat. Een projectaanvraag dient naast bovengenoemde criteria ook te voldoen aan de criteria uit deze regeling. Uitgangspunt is dat de aanvragende gemeenten (incl. bedrijven etc.) minimaal 50% bijdragen aan de projectkosten. De maximale bijdrage door de bestuurscommissie bedraagt € 50.000.

8. **Ontdubbeling**
   Wanneer een project valt binnen de criteria van andere subsidieregeling, kan dit worden benut als cofinanciering.

<u>Voorgestelde leden van 'MRDH-experts'</u>

- Cirkellab : Jan-Willem Kanters
- Markus Werklocatieregisseurs : Edwin Markus
- Stimular : Stefan Romeijn
- Buck Consultants : Margreet Verwaal, Paul Michon en Marije Groen
- Start met 8: Thirza Monster
- Bureau BUITEN, Economie & Omgeving: Rutger van Raalten
- IVN : Sjoerd Luiten
- Stec Groep, Evert-Jan de Korte